

leghelyesebb érzekkel összeválogatott kisebb dolgozatok egész sora szolgálja a szakismeretek és finomabb izlés terjedésének, s a czéhönérzet emelésének ügyét. Az 1896-iki évfolyam első cikkét a lelkes *Ács Mihály* írta: »A könyvnyomtatás az ezeréves hazában« cím alatt, igen emelkedett hangon. *Tichy Akos* »A könyvpiacz csemegéiről« ír, sok izlésről tanauskodó tanácsokat adva a versek szedését illetőleg. *Heller Ignác* egy kis tanulmányt közöl a nyomdászati divatról. Vannak még a kötetben cikkek az újabb praktikus találmányokról, minők a Mäser alaptermék-lemeze. Jesinghaus szedés-zárója és a Tanner-féle korrekturelehúzó-prés. továbbá a színnyomás gyakorlati módjáról, a sorok elhelyezéséről stb. stb. Hasonlóan tartalmaz az 1897-iki kötet is, melynek mindjárt elején meglehetősen megemlékezés olvasható a magyar tipografiai irodalom buzgó munkásáról, az 1896-ban elhunyt *Ács Mihály*ról. Közérdekű cikkek a *Danielisz Lipóté*: a papírosról, a dr. *Srpek Ottoé*: a színes nyomtató-festékekről, továbbá a címek betűiről s a sorok elhelyezéséről szólnak s az, a melyik egy korrekture-mintát is tartalmaz. Végül említsük meg, hogy minden kötet az elmúlt év nyomdászati irodalmának gondos bibliográfiáját is tartalmazza. (e.)

Henri Le Soudier, *Bibliographie Française. Recueil de Catalogues des Éditeurs français, accompagné d'une table alphabétique par noms d'auteurs et d'une table systématique. Cinq volumes de catalogues et un volume de tables.* Páris, 1896. 8-r.

Olyan forma kiadvány ez, mint a mi könyvkiadóink milleniumi jegyzéke. Természetesen sokkal nagyobb arányú és nem is annyira üzleti jellegű. Körülbelül kétszáz francia kiadónak külön-külön jegyzékéből van összeállítva betűrendben, összesen öt kötetben. A hatodik kötet a szerzők nevei szerint tartalmazza az öt kötet egész anyagát, minden egyes műnél utalással az illető kiadó külön jegyzékére. Ily módon ebből a tartalomjegyzékből az egyik írók működése is áttekinthető. Igen szerencsés ötlet az is, hogy a kéthetenként megjelenő *Memorial de la librairie française* az újabb anyagot folytonosan feldolgozza úgy, hogy a francia könyvállományról minden pillanatban tiszta képet lehet szerezni.

Ennek a katalogusnak hiányát tényleg érezhették a francziák, a minthogy minden élénkebb irodalommal dicsekvő nemzet iparkodott szellemi életének leltárát elkészíttetni. Ott van a németek impozáns vállalata a »*Gesammt-Verlagskatalog des deutschen Buchhandels und des mit ihm in directem Verkehr stehenden Auslandes.*« Angliában 1894 óta a »*Reference Catalogue of current Literature* (London, Whitaker & Sons) teljesít hasonló szolgáltatásokat. Az amerikai »*Publishers Trade List annual*«-nak

(New-York. Office of the Publishers Weckly. 1895.) már huszonötödik kiadása jelent meg. Ide tartoznak az olasz »*Catalogo collettivo della liberia italiano*« (1891) és a belga »*Recueil alphabétique des Catalogues publiés par le soins du cercle belge de la librairie*« (1892) is.

Nálunk Petrik Gézának e téren kifejtett érdemes munkássága még mindig nics kellően méltányolva. E—r.

*

A „Tóldalék“ nyelvújításai. Bartha József a Nemzeti Múzeumban talált *Tóldalék* című szótárkát a *Magyar Könyvszemle* f. évi III. füzetében¹ ismertetve, egyebek közt azt állítja, hogy e szótár szerzője »maga is alkotott néhány új szót. Ilyenek lehetnek a következők, a melyek sem nem tájszavak, sem a nyelvújítóknak ezen időbeli szótáraiban elő nem fordulnak: *bokáyl* (?)²: kancsó, pohár; *özvegyleg*: in statu viduali; *szemteni*, *szemleni*: sajdítani, eszmélni; *lelkész*: lelki pásztor.«

A cikkíró e nézetét valami sajátos varázslat hatása közben vethette papírra, a mely elfeledtette vele, hogy van nekünk Nyelvtörténeti Szótárunk, van egy régiebb, kezdetleges s egy új, bő anyagú Tájszótárunk, hogy van egy Kassai Józsefünk meg egy Kriza Jánosunk, amaz egész szótárt írt, tele sok tájszóval, emez pedig Vadrózsáiban szintén adott a székely föld szavaiból jókora jegyzéket, s végre, hogy a ragok történetét Simonyi egy két kötetes nagy munkában aprólékosan megírta. Ha mindezt nem felejtette volna el a Tóldalék ismertetője, akkor legfőlebb azt mondaná, hogy a *lelkész* szót e szótárnál régiebb forrásnál nem tudja kimutatni.

Ámde micsoda újítás az *özvegyleg* szó? Hisz a *lag*, *-leg* rag a legközönségesebb ragjaink egyike, a mely az *özveggy* szóhoz ép úgy járulhat az újításnak leggyöngébb szele nélkül, mint járult és járul — hogy példát fölösen ne idézzek — az *elegyes*, *páros*, *vegyes*, *visszás* stb. stb. mellékevekhez, a mennyiben *elegyesleg* előfordul már Molnár Albertnél, *pároslag*, *vegyesleg*, *visszáslag* pedig sok hasonlóval együtt a háromszéki beszédnek kedvelt raghasználatát mutatják (l. Simonyi, Magyar Határozók, I. k. 421—426. l.).

És a *bokáyl* minő szógyártmány lehet, mikor megvan már a Nyelvtörténeti Szótárban az jó Ilosvai Péter óta, megvan az

¹ 184—190. ll.

² E kérdőjel a cikkíró meglepetésének kifejezője.